

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ชดเชยเพื่อชีวิต

ถ้าท่านผู้อ่านมีความรู้สึกคล้ายกับผู้เขียนซึ่งรอดพ้นจากภัยน้ำท่วมบ้านและรู้สึกผิดที่เพื่อนๆ โชคร้ายแต่เรารอด คล้ายกับความรู้สึกของผู้ที่มีชีวิตรอดจากสงครามในขณะที่เพื่อนๆ ตาย ก็อยากบอกว่าขอให้แปรเปลี่ยนความรู้สึกดังกล่าวเป็นความช่วยเหลือโดยตรงอย่างรวดเร็วแก่เพื่อนเหล่านั้นจักมีประโยชน์กว่าการไม่สบายใจแต่เพียงอย่างเดียว

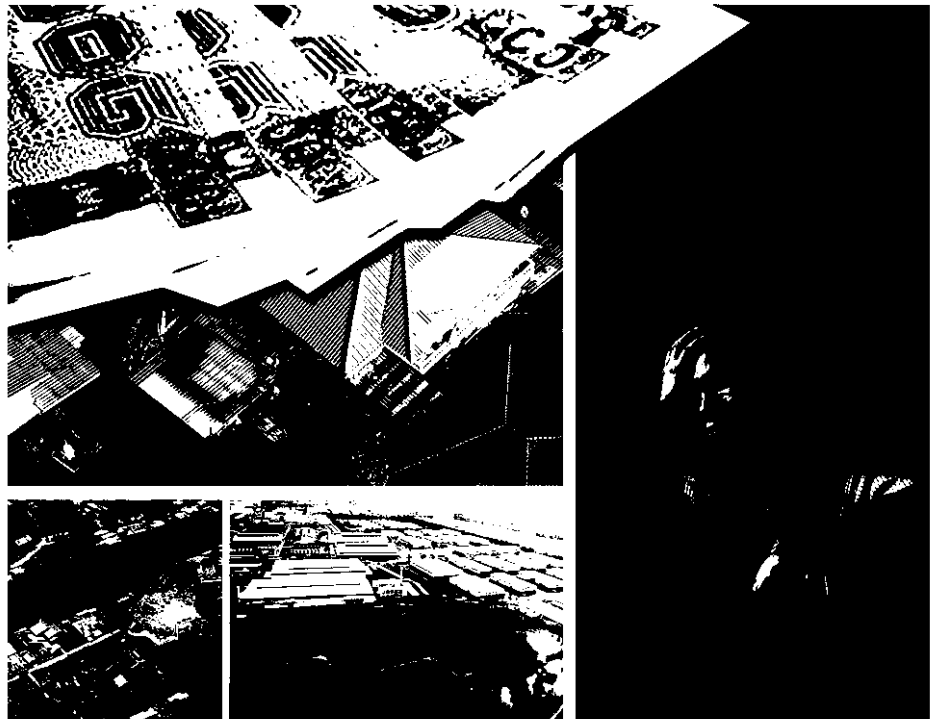
ถึงแม้ว่าจะไม่มีกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ได้อยุธยา ลพบุรี สิงห์บุรี อุทัยธานี ฯลฯ น้ำก็คงจะท่วมพื้นที่เหล่านั้นอย่างแน่นอนอันเนื่องมาจากมวลน้ำมหาศาลไหลบ่ามาจากทางตอนเหนือซึ่งมีระดับความสูงกว่า

ลองจินตนาการดูว่าน้ำมีมากน้อยแค่ไหน พื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร ที่มีน้ำสูง 1 เมตร จะมีปริมาณน้ำเท่ากับ 1 ล้านลูกบาศก์เมตร ครึ่งนี้ข่าวว่ามีมวลน้ำปล่อยลงมาไม่ต่ำกว่า 10,000 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งเท่ากับพื้นที่ 10,000 ตารางกิโลเมตร (100 กิโลเมตรx100 กิโลเมตร ที่มีน้ำเต็มโดยมีระดับน้ำสูง 1 เมตร)

ถ้าให้ระดับน้ำสูง 500 เซนติเมตร ก็หมายความว่ามวลน้ำเหล่านี้จะครอบคลุมพื้นที่ 20,000 ตารางกิโลเมตร

ถ้าน้ำสูง 25 เซนติเมตร ก็ครอบคลุมพื้นที่ 40,000 ตารางกิโลเมตร (400x100 กิโลเมตร) (กรุงเทพมหานครมีพื้นที่ 1,700 ตารางกิโลเมตร)

ผู้คนในบริเวณนี้ประสบภัยธรรมชาติระหว่างที่น้ำไหลผ่านลงไปยังแม่น้ำเจ้าพระยา ทำจีน และบางปะกง โดยทันทูษัทรมาณอยู่สมมุติว่า x วัน อย่างไรก็ตาม เมื่อมีกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ตอนล่างตามภูมิศาสตร์ก็ทำให้น้ำไหลลงทะเลช้าลง ความทันทูษัทรมาณก็นานวันขึ้นเป็น (x+y) วัน แต่ภาครัฐไม่อาจปล่อยให้กรุงเทพมหานครจมอยู่ใต้น้ำได้ ต้องรักษาไว้เป็นไฮดรอสเฟียร์ เนื่องจากเป็นฐานเศรษฐกิจของประเทศ เป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดการ

จ้างงาน รายได้และอำนาจซื้อจากคนทั้งประเทศ อีกทั้งยังเป็นฐานของการเก็บภาษีของรัฐเพื่อนำเงินมาช่วยชดเชยและฟื้นฟูประเทศภายหลังน้ำท่วมอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นศูนย์กลางของประเทศ

หากประสบภัยแล้วการบริหารงานแก้ไขภาวะน้ำท่วมและการฟื้นฟูก็จะมีปัญหาอย่างมาก

ภาครัฐได้รักษาไฮดรอสเฟียร์โดยการสร้างเขื่อนกันน้ำแนวยาวหลายกิโลเมตร ซึ่งถึงแม้จะมีความจำเป็นอย่างยิ่งก็ทำให้ความทุกข์ทรมานของผู้คนในเขตเหนือเพิ่มขึ้นอีก z วัน รวมทั้งหมดแล้วความทุกข์ทรมานเท่ากับ (x+y+z) วัน หากสมมุติว่ายิ่งจำนวนวันมากขึ้นความเสียหายก็ย่อมมากขึ้นด้วยเป็นเงาตามตัว

สรุปได้ว่าความเสียหายของผู้คนทางเหนือและต่อมาทางตะวันตกอันเนื่องจากการรักษาไฮดรอสเฟียร์เท่ากับ z (ไม่ใช่ x+y+z)

คิดถามก็คือเราจะทำอย่างไรกับความเสียหาย z ที่เกิดขึ้นนี้ของผู้คนที่ต้องทนทุกข์ทรมานเพราะการรักษาเขตชั้นในของกรุงเทพมหานครเป็นไฮดรอสเฟียร์ให้เกิดความเป็นธรรม ประเด็นนี้แหละที่จะทำให้ความรู้สึกผิดของท่านผู้รอดจากความทายนะซึ่งประกอบด้วยผู้อยู่อาศัย องค์กรธุรกิจ องค์กรของภาครัฐทั้งหมด ฯลฯ ลดลงได้ และเป็นไปอย่างสอดคล้องกับหลักความยุติธรรมอันเป็นพื้นฐานของศีลธรรมด้วย

ลองมาดูกันว่าเราชดเชยความเสียหายที่เกิดจากธรรมชาติกันอย่างไรในต่างประเทศ ในกรณีของ Katrina ของสหรัฐอเมริกาในปี 2011 รัฐบาลอเมริกาก็ชดเชยให้ 135,000 ล้านดอลลาร์ (ประมาณ 4 ล้านล้านบาท) ให้แก่ครอบครัวผู้สูญเสียชีวิตโดยจ่ายตามสัดส่วนของรายได้ของผู้เสียชีวิตก่อนตาย ถ้ามีรายได้น้อยก็ชดเชยให้น้อย

สำหรับแผ่นดินไหวในจีนในปี 2008 รัฐบาลจีน บังคับให้องค์กรปกครองท้องถิ่นของท้องถิ่นที่เกิดเหตุ เป็นผู้ชดเชย ในกรณีของสึนามิของญี่ปุ่นในเดือน มีนาคม 2010 รัฐบาลญี่ปุ่นสร้างบ้านชั่วคราวให้แก่ผู้สูญเสียบ้านทุกครอบครัว ซึ่งต้องใช้เงินถึง 17 ล้านล้านเยน (ประมาณ 6.8 ล้านล้านบาท)

ตามหลักการของการชดเชยสากลในกรณีของ อุบัติเหตุรถยนต์ ผู้ก่อให้เกิดอุบัติเหตุสมควรเป็นผู้ จ่ายเงินชดเชยให้แก่ผู้เสียหายเนื่องจากเป็นผู้ก่อ เหตุ โดยจ่ายอย่างเป็นสัดส่วนกับรายได้ของผู้เสียหายก่อนตาย โดยใช้ตรรกะว่าหากเขาไม่ตายก็จะ สามารถหารายได้ในระดับนั้นๆ

อย่างไรก็ดี ในกรณีของภัยพิบัติจากธรรมชาติ ไม่มีผู้ก่อเหตุดังกรณีของอุบัติเหตุ ดังนั้น ภาครัฐ ทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นต้องร่วมกันเป็นผู้แบก ภาระ ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนมีความผูกพันกับ รัฐ ยอมละเว้นการกระทำต่างๆ ตามอำเภอใจ ยอมเสียภาษีเพื่อแลกกับการคุ้มครองดูแลจากรัฐ ฯลฯ (ทฤษฎี Social Contract)

ดังนั้น เมื่อเกิดการสูญเสียเช่นนี้ขึ้นอย่าง สดุดีแล้ว รัฐจึงสมควรเป็นผู้ดูแลให้การชดเชย ตามสมควร

ในกรณีของน้ำท่วมบ้านเรา เป็นที่ยอมรับกัน ชัดเจนว่ารัฐจำเป็นต้องเป็น “ผู้ก่อเหตุ” เพื่อ รักษาโชแดงจนทำให้สมาชิกโชแดงทั้งปวงได้ ประโยชน์ และผู้อยู่นอกเขื่อนหรือเจ้าของพื้นที่นา ซึ่งถูกใช้เป็นแก้มลิงชั่วคราวเป็นผู้เสียหาย

“ผู้เสีย” และ “ผู้ได้” เห็นได้ชัดเงินในกรณีนี้ “ผู้ได้” ก็ได้มากมายมหาศาลจากการไม่ถูกน้ำท่วม โดยเฉพาะธุรกิจเอกชนขนาดกลางและใหญ่ ลอง จินตนาการดูว่าถ้าธุรกิจเหล่านี้ถูกน้ำท่วมจน ประกอบกิจการไม่ได้จะเกิดมูลค่าเสียหายเท่าใด และมูลค่าเสียหายที่ไม่เกิดขึ้นนี้แหละคือขอบเขต ของผลประโยชน์ที่เขาได้รับ

ภาครัฐสมควรจะให้เงินชดเชยผู้เสียหายส่วน หนึ่งตามนัยของทฤษฎี Social Contract แต่ผู้ เขียนเห็นว่า “ผู้รอดตาย” และได้ประโยชน์ มหาศาลจากการไม่ถูกน้ำท่วมสมควรมีบทบาท ร่วมโดยการจ่ายเงินชดเชยโดยตรงผ่านรัฐให้แก่ผู้ เสียหายเหล่านี้เพื่อความเป็นธรรม

“ผู้เสียหาย” เราเห็นกันชัดเจน สามารถระบุ ถนน บ้านเลขที่ได้ไม่ยาก (เงินชดเชย 5,000 บาท นั้น สมควรจ่ายสดให้ได้เลย เพียงแต่ให้เซ็นใบ ยินยอมรับคืออาญาหากฉ้อโกง และมีบัตรประจำ ตัวหรือทะเบียนบ้าน ไม่ต้องไปถ่ายรูปน้ำท่วมบ้าน และให้เห็นเลขที่บ้าน ใครๆ ก็รู้ว่าบ้านใดน้ำท่วม บ้านบ้าง ไม่น่าใช้วิธีคิดแบบราชการงบนับพันไป หหมด) และ “ผู้ได้” เราก็เห็นกันชัดเจน ระบุถนน และบ้านเลขที่ทั้งหมด

ภาครัฐสมควรเก็บเงินจาก “ผู้ได้” เหล่านี้ตาม สัดส่วนของประโยชน์ที่เขาได้รับจากการไม่ถูกน้ำ ท่วม (มูลค่าทรัพย์สินอาจใช้เป็นเกณฑ์) ผ่านใบ ชำระค่าไฟฟ้าหรือประปา (จ่ายค่าธรรมเนียมค่า เก็บให้เขาและใบชำระเงินเหล่านี้เก็บจากทุกครัว เรือนทุกเดือนอยู่แล้ว) โดยเพิ่มเงินเข้าไปอีก ควร เก็บเดือนละไม่มากเป็นเวลา 6 เดือนต่อเนื่องกัน และเอาเงินเหล่านี้ทยอยชดเชยให้แก่ผู้ “เสียหาย” ควบคู่ไปกับเงินชดเชยจากภาครัฐ

เงินชดเชยควรให้เป็นหมื่นหรือแม้แค่แสน มีใบ 5,000 บาท ซึ่งเป็นเพียงเศษค่าเสียหายที่ เกิดขึ้นเพื่อรักษา “โชแดง” ไว้โดยเขาไม่ได้ เต็มใจและเลือกได้เลยแม้แต่น้อย

ความเป็นธรรมเป็นพื้นฐานของจริยธรรมที่ ทำให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันได้ในสังคม เดียวกันอย่างสงบสุข กรณีน้ำท่วมนี้มี “ผู้เสียหาย” และ “ผู้ได้รับ” ที่เห็นได้ชัดเงิน ตลอดจนมีกลไก การจ่ายเงินชดเชยที่มีประสิทธิภาพอยู่แล้ว ดังนั้น การสร้าง “ความเป็นธรรม” จึงไม่ใช่สิ่งที่

เลื่อนลอย

การชดเชยทางอ้อมอย่างอื่นที่ภาครัฐสามารถ ทำได้ เช่น หาเงินชดเชยให้แก่ผู้เสียหายโดยจัดตั้ง กองทุนชดเชยด้วยการกู้เงินผ่านการออกพันธบัตร และบังคับให้ธุรกิจตลอดจนประชาชนซึ่งเป็น “ผู้ ได้” ชื่อพันธบัตรเหล่านี้โดยได้ผลตอบแทนใน อัตราที่ต่ำกว่าตลาด ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ในการช่วยชดเชยความเสียหาย และ “ตอบแทน” แก่ผู้เสียหาย

ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับการกู้ยืมจากเงิน ทุนสำรองระหว่างประเทศที่ธนาคารแห่งประเทศไทยดูแลอยู่เพื่อเอามาชดเชย และ/หรือฟื้นฟู ประเทศ ผู้เขียนมองไม่เห็นตรรกะและการเชื่อมโยงเท่ากับการตั้งกองทุนและบังคับให้ “ผู้ได้” ชื่อ พันธบัตรและได้รับอัตราดอกเบี้ยต่ำ

การนำเงินทุนสำรองระหว่างประเทศมาใช้ เป็นการเพิ่มความเสี่ยงให้แก่เสถียรภาพทางการเงินของ ประเทศโดยไม่จำเป็น ถ้าไม่หลงลืมกัน “ต้มยำกุ้ง” เกิดขึ้นก็เพราะเรามีเงินทุนสำรอง ระหว่างประเทศ (ซึ่งเกือบทั้งหมดคือเงินตราต่างประเทศ) ต่ำเพราะได้ใช้ไปเกือบหมดจนเป็นเหตุ ให้เกิดวิกฤตขึ้น

พวกเราที่เป็นพวก “ได้” ทั้งหลายมายอมเสีย สละเงินไม่มากมายกันเออะ จ่ายชดเชยโดยตรงให้ แก่ผู้เสียหายจำนวนนับแสนครัวเรือนเพื่อความ ยุติธรรม และเพื่อให้เพื่อนเรามีเงินไปซ่อมแซม บ้านและฟื้นฟูธุรกิจ

ตอนน้ำท่วมเรายังมีใจให้แก่เขาได้ ตอนน้ำ ในหลายพื้นที่ก็แห้งแล้ว น้ำใจของเราจะ เือดแห้งตามไปด้วยหรือครับ